



# **Data assessment Evaluatie Nationaal Groefonds**

Lonieke Linderhof

Julien Cook

Niky van Geffen

**CBS Den Haag**  
Henri Faasdreef 312  
2492 JP Den Haag  
Postbus 24500  
2490 HA Den Haag  
+31 70 337 38 00  
[www.cbs.nl](http://www.cbs.nl)

projectnummer PR002312  
Centrum voor beleidsstatistiek  
9 januari 2023

# Inhoudsopgave

<b>1.</b>	<b>Inleiding</b>	<b>4</b>
1.1	Aanleiding	4
1.2	Strekking van het data assessment	4
1.3	Leeswijzer	5
<b>2.</b>	<b>Metten in het evaluatieproces van het NGF</b>	<b>6</b>
2.1	Additionaliteit meten en de 'Theory of change'	6
2.2	RD&I	8
2.3	Kennis	12
<b>3.</b>	<b>Databronnen</b>	<b>16</b>
3.1	CBS databronnen	16
3.2	Links naar externe databronnen	21

# 1. Inleiding

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd een data assessment op te stellen ten behoeve van de evaluatie van het Nationaal Groeifonds (NGF). De evaluatie zal uiteindelijk in 2025/'26 plaatsvinden, maar de opzet wordt op korte termijn besproken in de Beleidsevaluatie Commissie (BEC) van het ministerie. Dit data assessment maakt inzichtelijk welke microdata bij het CBS beschikbaar zijn en eventueel benut kunnen worden door de partij die de evaluatie uit gaat voeren.

## 1.1 Aanleiding

Het Nationaal Groeifonds (NGF)<sup>1</sup> is een initiatief van het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Klimaat en Financiën. Met behulp van dit fonds wordt er geïnvesteerd in de projecten die een zo groot mogelijke bijdrage kunnen leveren aan het verdienvermogen, oftewel duurzame economische groei. Uiteindelijk zorgt dit ervoor dat mensen meer te besteden hebben en er blijvend geïnvesteerd kan worden in de gezondheidszorg en onderwijs. Het fonds is opgezet vanwege de grote opgaven die Nederland kent; de productie groeit minder snel, de vergrijzende bevolking, concurrentie van andere landen en de maatregelen tegen klimaatverandering. Welvaart is niet vanzelfsprekend en er moet continu gewerkt worden aan versterking van de economie zodat Nederland een aantrekkelijk land blijft in om in te wonen en te ondernemen. Het fonds wordt namens het kabinet beheerd door bovengenoemde ministeries. Er is een onafhankelijke commissie ingesteld die projecten beoordeelt en adviezen geeft. Het kabinet besluit uiteindelijk of aan projecten geld wordt toegekend.

Het NGF kent twee pijlers:

1. Kennisontwikkeling:  
Bij dit terrein gaat het over kansen die er liggen om te investeren in onderwijs en het leren van vaardigheden. Investeren in menselijk kapitaal leidt tot economische groei.
2. Onderzoek, ontwikkeling en innovatie (R&D en innovatie):  
Binnen deze pijler vallen onder andere fundamenteel onderzoek, doorontwikkeling van nieuwe technologieën of ideeën. Op dit terrein zijn er kansen voor economische groei die het NGF met initiatiefnemers wil verzilveren.

## 1.2 Strekking van het data assessment

Dit data assessment heeft tot doel om de voorbereiding van de kwantitatieve analyses in de evaluatie soepel te laten verlopen door een overzichtelijk en realistisch beeld te scheppen van de beschikbare data. Het uitgangspunt hierbij is de aanvraag van het ministerie van EZK waarin een lijst is opgenomen met de gewenste indicatoren. Deze lijst vormt de basis voor de inventarisatie.

Het data assessment helpt onderzoeksbureaus bij het schrijven van onderzoeksvorstellen door een goed inzicht te bieden in de beschikbare data. Daarnaast biedt het inzicht in de beschikbare

---

<sup>1</sup> <https://www.nationaalgroeifonds.nl/>

data bij het schrijven van de *Terms of Reference* aan het ministerie van EZK. Voorts dient het data assessment om tijdig in beeld te krijgen welke acties bij het ministerie, het CBS en de uiteindelijke uitvoeringsorganisatie nodig zijn om te voorzien in een adequate databeschikbaarheid voor de evaluatie.

### **1.3 Leeswijzer**

De rest van dit data assessment is als volgt opgezet: in hoofdstuk 2 worden indicatoren besproken die gebruikt kunnen worden om de verschillende effecten van gebruik van het in beeld te brengen en hoe die indicatoren gemeten kunnen worden. Hoofdstuk 3 beschrijft de bronnen van die indicatoren.

## 2. Meten in het evaluatieproces van het NGF

Databeschikbaarheid is cruciaal voor goede kwantitatieve beleidsevaluaties. Dat is één van de voornaamste conclusies van de Expertgroep Effectmeting in de door haar in 2012 gepubliceerde eindrapportage. Door middel van een gedegen beleidsevaluatie kan het effect van een beleidsinterventie gemeten worden. Een beleidsinterventie is een cyclus waarbij meerdere stappen worden doorlopen, van input en interventie tot effecten van het beleid. In iedere stap van die cyclus kunnen indicatoren gemeten worden waardoor het mogelijk wordt na te gaan wat de resultaten zijn van geïmplementeerde maatregelen.

Om de effecten van het gevoerde beleid en omstandigheden van elkaar te scheiden, zijn twee ingrediënten theoretisch onmisbaar. Ten eerste worden één of meerdere controlegroepen geïdentificeerd die voor de start van de interventie niet statistisch significant verschillen van de interventiegroep, buiten het daadwerkelijke gebruik van een regeling of instrument. Ten tweede zijn er data van voldoende kwaliteit nodig om verschillen tussen deze twee (of meer) groepen in kaart te brengen. Deze data dienen veelal in tijdreeksen voorhanden te zijn.

Het eerste ingrediënt kan in de praktijk lastig blijken. Sommige instrumenten worden bijvoorbeeld door (bijna) de gehele doelgroep gebruikt. Dat is goed nieuws voor het doelgroepenbereik, maar het maakt een zuivere vergelijking lastig.

Er bestaan diverse econometrische technieken (zoals regression discontinuity en propensity score matching) om hier mee om te gaan en alsnog een zo zuiver mogelijke controlegroep te construeren of gebruik te maken van wijzigingen in het ontwerp van het te evalueren beleid. Een controlegroep kan samengesteld worden op basis van het gebruik van een ander instrument, bijvoorbeeld bedrijven die gebruik hebben gemaakt van de WBSO. Indien wordt gebruik gemaakt van enquête-data om een controlegroep samen te stellen, bijvoorbeeld op basis van CBS-enquêtes zoals CIS of RTD, kan het voorkomen dat bedrijven die gebruik gemaakt hebben van het NGF ondervertegenwoordigd zijn in de populatie. Hiervoor is het belangrijk om van te voren te toetsen in hoeverre NGF gebruikers vertegenwoordigd zijn in deze CBS-databronnen.

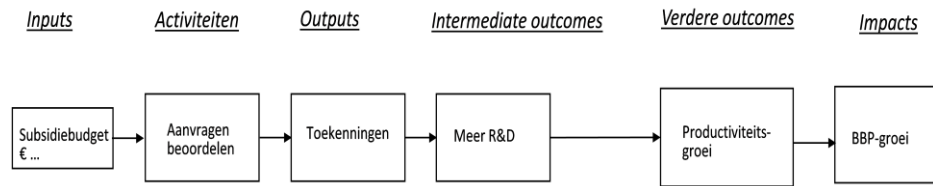
Op het tweede ingrediënt kan beter gestuurd worden, zeker wanneer kwaliteit en beschikbaarheid van databronnen vooraf inzichtelijk gemaakt worden. Het CBS beschikt over veel longitudinale data van bedrijven of personen die (door het CBS zelf en door derden) gebruikt kunnen worden voor kwantitatieve beleidsevaluaties.

### 2.1 Additionaliteit meten en de ‘Theory of change’

In het meten van de additionaliteit (ook wel de doeltreffendheid en doelmatigheid) van het beleid worden de bereikte effecten gerelateerd aan de ingezette middelen. Dat kunnen effecten zijn die vrijwel direct volgen op de interventie of effecten die juist daar weer op volgen en dus van een hogere orde zijn. Het idee is bijvoorbeeld dat het toekennen van subsidiebudget aan bedrijven zorgt voor meer R&D, wat leidt tot productiviteitsgroei en vervolgens groei van het BBP.

Het ministerie hanteert zelf de beleidstheorie ‘*theory of change*’. Deze laat zien hoe het beleid verondersteld wordt te werken. Het beleid bestaat uit *inputs* zoals bijvoorbeeld subsidies,

regulering of heffingen. De pijlen laten zien welke *activiteiten* hieraan verbonden zijn, welke directe resultaten (*outputs*) dit oplevert en hoe dit via *outcomes* naar *impacts* leidt. In een beleidsevaluatie worden de (intermediate) outcomes, oftewel, beleidsdoelen, onderzocht.



Voorbeeld figuur beleidsevaluatie op basis van 'Theory of change'

In tabel 1 wordt per pijler een overzicht gegeven van de kwantitatieve effectindicatoren die relevant zijn voor de evaluatie. Per indicator wordt in deze paragraaf beschreven hoe deze gemeten zou kunnen worden met behulp van microdata die beschikbaar zijn (of komen) binnen de remote access omgeving van het CBS.

Tabel 1. Effectindicatoren NGF zoals opgesteld door het ministerie van EZK

RD&I	<p><b>Eerste orde effecten</b>          In hoeverre leidt het NGF tot hogere RD&amp;I uitgaven?          In hoeverre leidt het NGF tot nieuwe en verbeterde RD&amp;I ecosystemen?</p> <p><b>Tweede orde effecten</b>          In hoeverre leidt het NGF tot hogere innovatieve prestaties?          In hoeverre leidt het NGF (via hogere innovatieve prestaties) tot verbeterde bedrijfsprestaties?          In hoeverre leidt het NGF tot het versterken van het innovatievermogen?</p>
KENNIS	<p><b>Eerste orde effecten</b>          In hoeverre leidt het NGF tot verbetering van de kwaliteit van het onderwijs?          In hoeverre leidt het NGF tot een toename van investeringen in menselijk kapitaal?          In hoeverre leidt het NGF tot een sterkere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt?</p> <p><b>Tweede orde effecten</b>          In hoeverre leidt het NGF tot hogere innovatieve prestaties?          In hoeverre leidt het NGF tot vermindering van publieke kosten bij het adresseren van maatschappelijke uitdagingen?          In hoeverre leidt het NGF tot leerwinst (kennis, houding en vaardigheden)?          In hoeverre leidt het NGF tot een betere match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt?</p>

---

### **Neveneffecten**

Welk (mogelijk negatief) effect heeft de steun gehad op het handelsverkeer en de mededinging?

*Bron: Aanvraag bij het CBS van een data assessment ten behoeve van de evaluatie van het NGF van het ministerie van EZK d.d. december 2022.*

## **2.2 RD&I**

In deze paragraaf worden de effectindicatoren beschreven op het gebied van RD&I evenals de bijbehorende bronnen

### **Input**

Input bestaat uit de ingezette middelen (subsidiebudget, budget departementale route, uitvoeringsbudget, publieke en private cofinanciering en voorstelontwikkeling door publieke en private partijen) voor het behalen van de beoogde doelen van de instrumenten. Dit zijn met name de toekenning van het aantal middelen en het aanpalend beleid. Maar ook de voorlichting en advisering t.b.v. voorstelontwikkeling en beoordeling en advisering over investeringsvoorstellen is een vorm van input.

Informatie over de input ten behoeve van de evaluatie van het NGF is naar verwachting beschikbaar bij de verantwoordelijke ministeries.

### **Eerste orde effecten**

Het NGF wordt geacht te leiden tot hogere RD&I uitgaven en verbeterde RD&I ecosystemen.

#### *In hoeverre leidt het NGF tot hogere RD&I uitgaven?*

Om dit doel te kwantificeren kan er gekeken worden naar verschillende indicatoren; namelijk de uitgaven van bedrijven aan R&D en innovatie en de inzet van personeel voor R&D en innovatie. Deze uitgaven kunnen met behulp van de volgende drie CBS-bronnen in beeld gebracht worden:

1. De RTD (R&D enquête) bevat alle variabelen die de uitgaven aan eigen R&D-activiteiten meten en die aan R&D-personeel, investeringen voor R&D, zoals in gebouwen, laboratoria en grond en typen onderzoek;
2. De Community Innovation Survey (CIS) bevat variabelen die aangeven óf er R&D-onderzoek met eigen personeel (doorlopend of incidenteel) of uitbestede R&D heeft plaatsgevonden. Dit zijn dummyvariabelen en hebben een waarde van 0 of 1. Ze meten niet de omvang van de uitgaven dus ook geen bedragen;
3. Bedrijven die aan R&D doen, kunnen hun kosten van ontwikkelings- en onderzoeksprojecten verlagen met behulp van de fiscale stimuleringsregeling WBSO (Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk) en voorheen de Research en Development Aftrek (RDA). Het speur en ontwikkelingswerk (S&O) dat in aanmerking komt voor de WBSO betreft technisch wetenschappelijk onderzoek en de ontwikkeling van technisch nieuwe producten, productieprocessen en programmatuur. Deze definitie is smaller dan de gangbare definitie van R&D. In de WBSO-bestanden<sup>2</sup> die beschikbaar zijn bij het CBS zijn bedragen voor de S&O-loonkosten én niet-loonkosten opgenomen<sup>3</sup>

---

<sup>2</sup> Hier en in de rest van dit stuk geldt dat met deze term eigenlijk WBSO- én RDA-bestanden bedoeld worden. Gebruik van deze regelingen is voor de periode 2012-2015 steeds in één koppelbestand gevangen. In 2016 is de RDA geïntegreerd in de WBSO.

<sup>3</sup> Niet-loonkosten zijn pas onderdeel van een fiscale stimuleringsmaatregel vanaf 2012 en pas vanaf 2016 geïntegreerd in de WBSO. In de beschrijving van deze databron in hoofdstuk 3 wordt in detail stilgestaan bij de kenmerken.



*In hoeverre leidt het NGF tot nieuwe en verbeterde RD&I ecosystemen?*

Om dit te meten kan er gekeken worden naar verschillende indicatoren;

- Is er sprake van meer (aantallen/intensiteit) publiek-private samenwerking m.b.t. RD&I?
- Is er sprake van meer (aantallen/intensiteit) privaat-private samenwerking (o.a. tussen GBR en MKB)?
- De mate van kennisverspreiding tussen bedrijven onderling en tussen kennisinstellingen en bedrijven.
- De mate waarin kennis van kennisinstellingen wordt benut door bedrijven door oplossing van maatschappelijke uitdagingen.
- Meer start-ups
- Meer (strategische) internationale en Europese samenwerking, inclusief meer aanspraak op Europese middelen daarbij.

Samenwerking zou in beeld gebracht kunnen worden met behulp van drie bronnen die beschikbaar zijn of komen binnen het CBS, maar geen van allen bevatten de *exact* gewenste indicator:

1. De R&D-enquête (RTD) bevat variabelen die aangeven of bedrijven R&D-uitgaven aan derden of inkomsten uit R&D-activiteiten aan derden hebben. Dit duidt echter niet per definitie op daadwerkelijke samenwerking, maar omvat ook ingekochte R&D of R&D verleend buiten een samenwerkingsverband om. Hierbinnen wordt wel een onderscheid gemaakt tussen binnen- en buitenlandse partijen;
2. De Community Innovation Survey (CIS) bevat variabelen die samenwerking in beeld brengen, met een onderscheid naar verschillende typen bedrijven en kennisinstellingen en partijen uit binnen- en buitenland. Het gaat hier om samenwerking in technologische innovatie. Dat vormt een benadering van samenwerking in R&D;
3. Privaat-publieke samenwerkingsverbanden en Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI's) kunnen bij RVO.nl een aanvraag indienen voor PPS-projecttoeslag. Die toeslag bestaat uit een opslag van 30 procent door het ministerie van EZK bovenop de bedragen die bedrijven in onderzoeksorganisaties investeren. In de uitvoeringsadministratie van de PPS-toeslag staan de bedrijven en onderzoeksorganisaties per samenwerking geregistreerd. Vanzelfsprekend bevat deze alleen de bedrijven en onderzoeksorganisaties die gebruik hebben gemaakt van de toeslag en alleen samenwerkingsverbanden waar ten minste één onderzoeksorganisatie aan deelneemt. Samenwerkingsverbanden met daarin alléén bedrijven ontbreken dus. Internationale samenwerkingspartners zijn ook opgenomen en als zodanig gelabeld.

De hoeveelheid en intensiteit van de samenwerking zijn lastig te meten met de hierboven beschreven data. De RTD bevat wel bedragen en een procentuele verdeling van de uitgaven of inkomsten aan activiteiten voor derden. De CIS bevat alleen een dummyvariabele die aangeeft of samenwerking heeft plaatsgevonden en met wat voor partij. De administratie van de PPS-toeslag bevat wel het budget, de omvang van de toegekende subsidie en de totale omvang van de projectkosten.

De mate van kennisverspreiding is lastig te meten en binnen het CBS is daar geen duidelijke databron voor aanwezig.

Buiten de standaard CBS-bronnen zijn er nog wat andere opties;

- Om meer inzicht te krijgen in het aantal start-ups kan er gekeken worden naar Techleap finder, een open database waarin uitgebreide data staat over Nederlandse start-ups. Het CBS ontvangt de database hiervan en koppelt deze aan het bedrijvenregister, waarna de bestanden op Remote Access omgeving beschikbaar gesteld worden.
- Om de internationale en Europese samenwerking en daarbij de aanspraak op Europese middelen te meten zou er gekeken kunnen worden naar; Eurostars, Eureka clusters, Joint Technology initiatives en Horizon Europe. Eureka Clusters is één van de regelingen binnen Eureka en wordt gefinancierd met middelen van nationale overheden. Eurostars is een initiatief van Eureka en de Europese Commissie en wordt eveneens gesubsidieerd met middelen van de nationale overheden, maar met een financiële bijdrage van de Europese Commissie als top-up. JTI's vallen onder het Europese Kaderprogramma. Qua opzet en systematiek zijn ze vergelijkbaar met de Eureka Clusters, maar subsidiëring van JTI's vindt plaats met middelen van de Europese Commissie en nationale overheden gezamenlijk, voor zover nationale overheden hierin participeren. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) is het nationaal contactpunt voor de genoemde regelingen. De drie instrumenten worden gezamenlijk geëvalueerd, omdat ze vergelijkbare doelen hebben: het stimuleren van internationale technologische samenwerking en uitgaven aan R&D.

Er is een structurele systematiek ontwikkeld voor de koppeling aan het ABR van de belangrijkste instrumenten die RVO uitvoert voor het DG Bedrijfsleven en Innovatie (B&I). Vanaf 2022 gebeurt dit ook voor Eurostars.

### **Tweede orde effecten**

Het NGF wordt geacht te leiden tot hogere innovatieve prestaties, verbeterde bedrijfsprestaties en het versterken van het innovatievermogen.

#### *In hoeverre leidt het NGF tot hogere innovatieve prestaties?*

Hierbij kan gedacht worden aan innovatieve prestaties van bedrijven; nieuwe en verbeterde producten, processen en diensten (die onder meer bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen). Daarnaast kan er ook gekeken worden naar betere innovatieve prestaties van kennisinstellingen: gerealiseerde innovaties (die onder meer bijdragen aan oplossen van maatschappelijke uitdagingen), al dan niet in samenwerking met bedrijven.

Het meten van hogere innovatieve prestaties is complex. Er kan gekeken worden naar de CIS:

1. De Community Innovation Survey (CIS) bevat variabelen die bedrijven in beeld brengen met innovatieve prestaties. Maar, het meten van aantallen bedrijven met innovatieve prestaties zegt niet noodzakelijkerwijs iets over de mate van innovatie.

#### *In hoeverre leidt het NGF (via hogere innovatieve prestaties) tot verbeterde bedrijfsprestaties?*

Dit effect kan vertaald worden in vrij concrete indicatoren; een hogere toegevoegde waarde, meer omzet, hogere werkgelegenheid en een hogere productiviteit.

Het CBS heeft hiervoor verschillende bronnen in huis:

1. De toegevoegde waarde komt voor in de Productiestatistieken (PS). Voor kleinere bedrijven zijn die gebaseerd op een steekproef. Waar de PS tekortschieten kan de

- toegevoegde waarde aangevuld worden met afleidingen van de balans- en resultatenrekening uit de Statistiek Financiën niet-financiële ondernemingen (SFO).
2. De omzet van bedrijven kent een betere vulling in het CBS interne bestand Directe Ramingen Totaal (DRT), waarin de omzet uit drie verschillende bronnen wordt gecombineerd. De DRT zijn niet beschikbaar voor extern gebruik, maar derden kunnen wel een verzoek voor maatwerk doen.
  3. Cijfers met betrekking tot de werkgelegenheid van werknemers (inclusief directeur-groootaandeelhouders, dga's) in fte. komen uit de Polisadministratie.
  4. Om de productiviteit te berekenen zijn twee indicatoren per bedrijf nodig: de toegevoegde waarde (of de productiewaarde) en de werkgelegenheid in fte. Om dit te berekenen is er dus een combinatie van bovenstaande bestanden nodig.

*In hoeverre leidt het NGF tot het versterken van het innovatievermogen?*

Om dit te kwantificeren heeft het EZK de volgende indicatoren opgesteld:

- Meer valoratie van kennis;
- Gecoördineerde samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheid op grotere thema's als duurzaamheid, klimaatverandering, energietransitie, technologie, armoede etc. op zowel nationaal, regionaal en internationaal niveau;
- Meer aangevraagde octrooien door bedrijven en kennisinstellingen;
- Meer publicaties door kennisinstellingen en bedrijven, inclusief publiek-private co-publicaties.
- Meer inkomsten verworden door kennisinstellingen met kennistransfers (onder andere via licenties);
- Meer spin-offs op basis van kennis ontwikkeld en verspreid door kennisinstellingen;
- Versnellen/vergroten kennis-spillovers;
- Vergroting stayrate internationale kenniswerkers;
- Toename ontstaan van ondernemingen met kennis uit het onderwijsstelsel.

De meeste indicatoren zijn moeilijk te meten met beschikbare (CBS) data. Voor enkele heeft het CBS-data beschikbaar;

1. Aangevraagde octrooien door bedrijven en kennisinstellingen kan verkregen worden uit de octrooistatistiek van het CBS. Deze heeft betrekking op patentaanvragen bij EPO en OCNL, niet op verleende octrooien.
2. Het Bedrijfsdemografische kader (BDK) bevat statistische events, waaronder afsplitsingen. Het is onduidelijk of deze gegevens gebruikt kunnen worden voor het identificeren van innovatieve spin-offs.
3. De stayrate van internationale kenniswerkers is niet exact te berekenen. Het is vooral moeilijk om te bepalen wanneer een internationale werknemer een kenniswerker is of niet. Mogelijk zou het inkomen van personen en/of de bedrijfstak als proxy kunnen dienen (polisadministratie). Om te bepalen of een werknemer uit het buitenland komt is de Basisregistratie personen (BRP) nodig.

**Neveneffecten**

*Welk (mogelijk negatief) effect heeft de steun gehad op het handelsverkeer en de mededinging?*

Er kan sprake zijn van een sectorale bias, waarin de steun hoofdzakelijk toegekend is aan één sector. Ook kan er sprake zijn van een bias tegenover verliesgevende of laagproductieve bedrijven of juist tegenover gevestigde ondernemingen. Tot slot kan er een locatiegebonden effect hebben plaatsgevonden waarin er sprake was van verhuizingen van armere naar meer ontwikkelde regio's.

Bovenstaande effecten kunnen op basis van de volgende CBS-bronnen worden gemeten.

1. Het algemeen bedrijven register (ABR) en het BDK bevatten gegevens over de sectoren, locaties en de leeftijd van bedrijven.
2. De polisadministratie, de PS, SFO, en de DRT bevatten informatie over de productie en winst van bedrijven.

## 2.3 Kennis

In deze paragraaf worden de effectindicatoren beschreven op het gebied van kennis evenals de bijbehorende bronnen

### Input

Ook in het geval van de kennispijler bestaat de input uit de ingezette middelen (subsidiebudget, budget departementale route, uitvoeringsbudget, publieke en private cofinanciering en voorstelontwikkeling door publieke en private partijen) voor het behalen van de beoogde doelen van de instrumenten. Dit zijn met name de toekenning van het aantal middelen en het aanpalend beleid. Maar ook de voorlichting en advisering t.b.v. voorstelontwikkeling en beoordeling en advisering over investeringsvoorstellen is een vorm van input. Informatie over de input ten behoeve van de evaluatie van het NGF is naar verwachting beschikbaar bij de verantwoordelijke ministeries.

### Eerste orde effecten

Het NGF wordt geacht te leiden tot verbeteringen van de kwaliteit van onderwijs, stimulering van investeringen in menselijk kapitaal en versterking duurzame aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.

*In hoeverre leidt het NGF tot verbetering van de kwaliteit van het onderwijs?*

Om dit te kwantificeren kan er gekeken worden naar verschillende indicatoren:

- Percentage scholen met een onvoldoende/goed/zeer goed op de kwaliteitskenmerken;
- Percentage schoolbesturen met negatief/positief oordeel kwaliteitszorg;
- Toegevoegde waarde van scholen/instellingen in leerrendement;
- Percentage uitvallers per onderwijstype;
- Percentage positieve accreditatiebesluiten tertiair onderwijs;
- Studenten/leerlingtevredenheidsscores;
- Leraren/docententevredenheidsscores;
- Percentage onderwijsprofessionals (schoolleiders en docenten) dat deelneemt aan professionele ontwikkeling;
- Percentage onderwijsprofessionals met een diploma van niveau ISCED-6 of hoger;
- Percentage zelfrapportage nieuwe onderwijsprofessionals voorbereid op werkzaamheden na opleiding.

Databronnen:

- Informatie over de kwaliteit van scholen en bestuur zijn te vinden in het jaarlijkse verslag van de onderwijsinspectie (De staat van het onderwijs). In dit verslag staat ook meer informatie over de uitvallers per onderwijstype.
- Het aantal positieve accreditatiebesluiten in het tertiair onderwijs kunnen gevonden worden in het NVAO jaarverslag.

- Tevredenheidsscores van studenten over het hoger onderwijs kunnen uit de Nationale Studenten Enquête (NSE) gehaald worden. Hierin worden jaarlijks bijna alle studenten in het Nederlandse hoger onderwijs gevraagd hun mening te geven over hun opleiding en hogeschool of universiteit.
- Informatie over hoe leraren en schoolleiders hun leer-en werkomgeving ervaren kan uit de TALIS (teaching and learning international survey) gehaald worden. Hierin gaat het dan bijvoorbeeld om informatie over schoolleiderschap en bestuur, opleiding en professionele ontwikkeling, de ontwikkel- en beoordelingscyclus op school, werkdruk, werktevredenheid en het schoolklimaat.
- De toegevoegde waarde zou berekend kunnen worden op basis van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) van het CBS. Hiervoor zijn bestaande registerdata uit de sociaal-statistische bestanden (SSB) van het CBS en bestaande onderwijsregistraties van het Basisregister Onderwijs (BRON) van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) gecombineerd. Binnen deze databron zijn er ook veel persoonskenmerken beschikbaar en zou er eventueel ook gekeken kunnen worden naar de SES. Sowieso is koppeling aan de andere CBS bestanden mogelijk.

*In hoeverre leidt het NGF tot een toename van investeringen in menselijk kapitaal?*

Het menselijk kapitaal is het geheel van competenties, kennis, sociale en persoonlijke vaardigheden die economische waardevol zijn. Om dit te kwantificeren kan er gekeken worden naar de deelname aan cursussen en trainingen, informeel leren, opleidingen, tertiair onderwijs, zelfstudie. Maar ook informatie over publiek private uitgaven in het tertiaire onderwijs en de doorstroom naar een volgend onderwijsniveau zijn van belang.

Databronnen:

- In de Adult Education Survey (CBS) wordt er gevraagd aan respondenten of zij deel hebben genomen aan cursussen en trainingen of aan andere vormen van informeel leren hebben gedaan. Data over de SES van de respondenten kan eventueel aangekoppeld worden. Wel moet er gekeken worden of de steekproef representatief genoeg is.
- Informatie over zelfstudie en informeel leren kan ook gehaald worden uit de ROA Levenslang leren Enquête.
- Het CBS heeft integrale data beschikbaar over leerlingen en studenten uit het Basisregister onderwijsnummer (BRON). Hieruit kan informatie gehaald worden over deelname aan een opleiding, tertiair onderwijs en de doorstroom naar een volgend onderwijsniveau.
- Uitgaven en investeringen in tertiair onderwijs, evenals de verhouding publiek/private uitgaven heeft het CBS openbaar beschikbaar op Statline.

*In hoeverre leidt het NGF tot een sterkere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt?*

Hierbij kan er vooral gekeken worden naar informatie over de arbeidsmarkt. Hoeveel jongeren zijn er werkzaam? De arbeidsparticipatie en arbeidsmarktsituatie per onderwijstype en discipline geeft ook een goed beeld van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Verder kan er gekeken worden naar de stayrate van internationale alumni en naar zelfrapportages van uitstromers, werkzoekenden en werkgevers.

Databronnen:

- De Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS geeft inzicht in de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in Nederland. Zo ook de arbeidsmarktsituatie van jongeren en de

arbeidsdeelname naar onderwijsniveau. In deze bestanden zitten ook veel persoonskenmerken, maar er kan ook microdata worden aangekoppeld voor een benadering van de SES van de participanten.

- Het 'Stayrate en arbeidsmarktpositie van internationale afgestudeerden in Nederland' van Nuffic geeft veel informatie over internationale alumni.
- Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) voert in vrijwel alle sectoren van het Nederlandse onderwijsstelsel onderzoek uit onder schoolverlaters. Hierin is informatie te vinden over de arbeidsmarktsituatie, zelfrapportage van uitstromers over de aansluiting van het onderwijs op de huidige werkzaamheden, zelfrapportage van werkzoekenden over de aansluiting van onderwijs op de volgende baan en zelfrapportage van werkgevers over de aansluiting van het onderwijs van nieuwe werknemers op de werkzaamheden.

## **Tweede orde effecten**

*In hoeverre leidt het NGF tot vermindering van publieke kosten bij het adresseren van maatschappelijke uitdagingen?*

Wanneer er gekeken wordt naar publieke kosten bij het adresseren van maatschappelijke uitdagingen wordt er al snel gedacht aan indicatoren met betrekking tot gezondheid en veiligheid. Zo kan er gekeken worden naar gezondheidsuitgaven en criminaliteitscijfers. Verder kan er gekeken worden naar het aantal mensen dat aan vrijwilligerswerk doet en in hoeverre mensen vertrouwen hebben in anderen en in instituties.

Databronnen:

- Het CBS heeft de Zorgkosten van Nederlandse ingezetenen met een basisverzekering. Dit bestand bevat per Nederlandse ingezetene, die verzekerd is via de basisverzekering, diens kosten per jaar voor zorg via de basisverzekering. De kosten zijn de kosten die daadwerkelijk vergoed zijn door de zorgverzekeraars.
- In de zogeheten halttab is van alle Haltjongeren opgenomen hoe vaak ze naar Halt verwezen zijn en voor welk type delict ze het eerst met Halt in aanraking kwamen.
- Er is veel (CBS) open data beschikbaar over criminaliteit in Nederland. Zo ook over geregistreerde misdaad en slachtofferschap. Het CBS heeft afgeleide databestanden uit politieregistraties met daarin informatie van aangevers slachtoffer (slatab) en informatie over verdachten (verdtab).
- Het onderzoek Sociale Samenhang en Welzijn van het CBS meet de sociale, maatschappelijke en politieke participatie van de Nederlandse bevolking en het vertrouwen in anderen en in publieke en private instituties. Ook vrijwilligerswerk komt hierin aan bod.

*In hoeverre leidt het NGF tot leerwinst (kennis, houding en vaardigheden)?*

Om dit effect te kwantificeren kan er gekeken worden naar de resultaten van eindexamens, de beheersing van (basis)vaardigheden van Nederlanders, het aantal mensen met een tertiair diploma en de ervaren autonomie van Nederlanders in het adresseren van maatschappelijke uitdagingen.

Databronnen:

- Bij DUO is er informatie beschikbaar (open data) over de resultaten van Eindexamens per onderwijstype. Daarnaast heeft het CBS examengegevens van leerlingen in het voortgezet onderwijs, zoals de examenuitslag, het opleidingsnummer, de code van de onderwijsinstelling en de onderwijssoort van het examen. Dit kan opgevraagd worden in de RA omgeving. Voordeel hiervan is dat er ook gekeken kan worden naar verdelingsinformatie.
- Om de vaardigheden in kaart te brengen kan er gekeken worden naar het PIAAC en het PISA onderzoek. Het PIAAC onderzoek brengt kennis en vaardigheden van volwassenen in kaart. Het PISA onderzoek is een grootschalig onderzoek dat de kennis en vaardigheden van 15-jarigen test.
- Het CBS heeft het zogeheten diplomahotab. Dit bestand bevat alle diploma's van studenten in het hoger onderwijs, in een studiejaar. Deze informatie is ook beschikbaar op Statline. Maar wanneer het bestand via de Remote Access wordt aangevraagd kan men ook verdelingsinformatie aankoppelen.
- Informatie over leergroei funderend onderwijs kan gevonden worden in het Nationaal Cohortonderzoek. Hier zijn verschillende factsheets beschikbaar over leergroei.
- De onderwijsinspectie heeft informatie beschikbaar over de beheersing van referentieniveaus basisvaardigheden.

*In hoeverre leidt het NGF tot een betere match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt?*

Hier kan er gekeken worden naar de jobfinding rate (de kans dat iemand werk vindt), het aantal openstaande vacatures/aannames in kraptesectoren en werklozen die al langer dan een jaar werkzoekenden zijn. Ook zijn verschillende zelfrapportages van belang; over tevredenheid met banen, of werkgevers in staat zijn hun vacatures naar wens te vervullen en of werkenden het gevoel hebben dat hun vaardigheden goed worden benut.

- In de Enquête Beroepsbevolking van het CBS worden vragen gesteld over de jobfinding rate en is er informatie beschikbaar over werklozen die langer dan een jaar op zoek zijn naar werk.
- Op statline staan de openstaande en vervulde vacatures naar SBI indeling.
- In de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) van het CBS worden vragen gesteld over arbeidsomstandigheden, arbeidsongevallen, arbeidsinhoud, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden van werknemers. Zo ook over de tevredenheid van de baan. In de ZEA (zelfstandigen enquête arbeid) worden deze vragen gesteld aan zelfstandigen.

## 3. Databronnen

### 3.1 CBS databronnen

#### **Algemeen Bedrijven Register (ABR)**

Het Algemeen Bedrijven Register (ABR) vormt voor het CBS de ruggengraat van het statistisch proces voor economische statistieken. Het ABR is een systeem waarin identificerende gegevens en structuurgegevens over alle bedrijven en instellingen (inclusief zelfstandigen) zijn geregistreerd. Hieruit worden de statistische eenheden bedrijfseenheid, ondernemingengroep en lokale bedrijfseenheid afgeleid. Het ABR bevat informatie over de economische activiteit en het aantal werkzame personen. Daarnaast bevat het ABR ook informatie over bepaalde 'events'. Een event geeft een gebeurtenis of wijziging weer binnen het ABR: bijvoorbeeld de oprichting, overname of opheffing van een bedrijf. De Regionale eenheden base (ABR-regio) is een verrijking van het ABR, met informatie over de vestigingsplaats.

#### **Adult Education Survey (AES)**

Verstrekken van informatie over opleidingsdeelname door volwassenen. Het gaat om informatie over deelname aan een uiteenlopend spectrum van onderwijs- en leeractiviteiten: van lange, reguliere opleidingen (bv. HBO, universiteit) tot eendaagse cursussen en informeel leren op de werkplek. Daarnaast biedt de vragenlijst inzicht in ervaren beperkingen bij het volgen van onderwijs en talenkennis.

#### **Bedrijfsdemografisch kader (BDK)**

Het BDK is een verrijking van het ABR met meer bedrijfskenmerken en samenhang tussen bedrijven waardoor bedrijven beter door de tijd gevolgd kunnen worden.

#### **Basisregister Onderwijs (BRON)**

De Basisregister Onderwijs (BRON) heeft tot doel het verschaffen van gegevens over het gebruik van het onderwijs, om daarmee een goede verdeling van de bekostiging van het onderwijs te kunnen maken. De BRON bevat gegevens over alle inschrijvingen en diploma's in het primair basisonderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), volwasseneneducatie (ve) en - vanaf schooljaar 2014/'15 - ook het hoger onderwijs (ho). Zowel het regulier als het speciaal onderwijs zijn in de BRON opgenomen. Het bestand bevat voorlopig nog uitsluitend het onderwijs dat wordt bekostigd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Economische Zaken (EZ). De gegevens uit de BRON leveren informatie op over bijvoorbeeld het aantal leerlingen dat is ingeschreven in de verschillende onderwijssoorten, het niveau, de opleidingsrichting en voortijdig schoolverlaters.

#### **Community Innovation Survey (CIS) - Innovatie statistiek**

De Community Innovation Survey is een enquête over innovatieve inspanningen van bedrijven, die iedere twee jaar wordt gehouden onder de lidstaten van de Europese Unie. Het CBS voert de enquête uit bij in Nederland gevestigde bedrijven met 10 of meer werkzame personen. De belangrijkste doelpopulatie bestaat uit de industrie- en dienstensector. De steekproef wordt getrokken uit het ABR en omvat ongeveer 15 duizend bedrijven. De grote ondernemingen zijn allemaal in de steekproef opgenomen voor zover het de R&D-uitgaven betreft. Er wordt niet bijgeschat voor bedrijven met minder dan 10 werkzame personen. Een consistente reeks is beschikbaar vanaf 2010.



### **Diplomahotab: Kenmerken behaalde diploma's HO**

Het bestand bevat alle diploma's van studenten in het hoger onderwijs, in een studiejaar.

Studenten kunnen dus meerdere keren voorkomen met verschillende diploma's.

Diplomakenmerken, namelijk opleidingsnummer, code van de onderwijsinstelling, vorm van de opleiding (voltijd / deeltijd), soort diploma (bachelor / master enzovoort) en examenmaand zijn opgenomen in het bestand. Bestand per jaar beschikbaar over de periode 2000-2020.

### **Directe Raming Totalen (DRT)**

De Directe Raming Totalen (DRT) combineren omzetgegevens uit drie verschillende bronnen.

Voor de 350 grootste bedrijven komen de gegevens uit CONGO (consistentie grote ondernemingen). Voor de volgende 1 950 grootste bedrijven (Top-X) zijn deze gebaseerd op primaire dataverzameling, bijvoorbeeld uit de Productiestatistieken. Voor de rest van het bedrijfsleven dat niet voorkomt in steekproeven van enquêtes worden btw-bestanden gebruikt. De data zijn bovendien per kwartaal beschikbaar.

De gegevens zijn pas vanaf 2014 beschikbaar. In de daaraan voorafgaande jaren is de DRT beschikbaar, maar aan minder verstreckende kwaliteitscontroles onderworpen. Wel zijn de omzetcijfers zeer actueel: er zijn momenteel al eerste voorlopige cijfers over het laatste kwartaal van 2021. De DRT is niet direct beschikbaar als microdatabestand.

### **Enquête Beroepsbevolking (EBB)**

De Enquête Beroepsbevolking (EBB) is een doorlopende enquête onder personen van 15 jaar en ouder die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (de institutionele bevolking). Het doel van deze enquête is zicht te krijgen op de relatie tussen mens en arbeidsmarkt. Hiertoe wordt onder meer informatie verzameld over de huidige en toekomstige positie op de arbeidsmarkt van personen en worden demografische kenmerken van personen en huishoudens vastgelegd. Gegevens worden vastgesteld op het moment van enquêteren.

### **Eureka**

Europees strategisch onderzoeksprogramma dat als doelstelling heeft: aanjagen van economische groei door het stimuleren van technologische samenwerking tussen bedrijven, en het bedenken en implementeren van gezamenlijke oplossingen voor economische, strategische en maatschappelijke vraagstukken. Hiervoor kan subsidie worden aangevraagd.

Data over Eureka is eenmalig gekoppeld ten behoeve van de evaluatie van 2008-2018. Bestand kan beschikbaar gesteld worden voor externe onderzoekers.

### **Eurostars**

Eurostars is een Europees innovatieprogramma en een initiatief van EUREKA en de Europese Commissie. Eurostars geeft projecten financiële ondersteuning op het gebied van onderzoek- en ontwikkelactiviteiten aan met name het hightech mkb. Met de subsidie wordt snellere ontwikkeling en groei van kleine bedrijven gestimuleerd. Voor de evaluatie van Eurostars heeft het CBS in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) data van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) gekoppeld aan het bedrijvenregister (ABR).

### **Delictkenmerken van Haltjongeren van 12 tot 18 jaar (HALT)**

In deze component bevinden zich alle personen die in een bepaald jaar naar bureau Halt verwezen zijn. Het bestand bevat ook personen die niet voorkomen in de Gemeentelijke Basisadministratie.

### **Horizon**

Horizon Europe bouwt voort op Horizon 2020 voor de periode 2021-2027. Met Horizon Europe wil de Europese Commissie (EC) het concurrentievermogen van Europa vergroten door wetenschap en innovatie te stimuleren. Daarnaast wil de EC het bedrijfsleven en de academische wereld uitdagen om samen oplossingen te bedenken voor maatschappelijke vraagstukken die in heel Europa spelen. iv. Horizon 2020 is jaarlijks gekoppeld, op dit moment t/m 2020. Horizon Europe is nog niet beschikbaar (naar verwachting pas in 2024).

### **Joint Technology Initiative (JTI)**

De JTI's zijn bedoeld voor iedere organisatie die zich bezighoudt met wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie. De JTI's waar Nederland aan deelneemt richten zich op nano-elektronica en embedded systemen.

Data over de JTI's zijn eenmalig gekoppeld ten behoeve van de evaluatie van 2008-2018.

Bestand kan beschikbaar gesteld worden voor externe onderzoekers.

### **Kosten per persoon per zorgvorm Zorgverzekeringswet (ZVWK)**

Dit bestand bevat de bij zorgverzekeraars gedeclareerde (en goedgekeurde) zorgkosten, die vallen onder de basisverzekering van de Zorgverzekeringswet (Zvw). De zorgkosten zijn inclusief de kosten die vanwege het verplicht of vrijwillig eigen risico uiteindelijk door de verzekerden zelf zijn betaald. Niet meegenomen zijn kosten die zijn vergoed door een aanvullende verzekering en eigen bijdragen. De doelpopulatie bestaat uit personen die in het betreffende jaar tenminste een dag in de GBA stonden, die verzekeringsplichtig waren en ook minimaal een dag verzekerd zijn geweest in het jaar.

### **Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA)**

Het doel van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) is het in kaart brengen van informatie op het gebied van arbeidsomstandigheden, arbeidsongevallen, arbeidsinhoud, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden van werknemers. De NEA wordt uitgevoerd door het CBS en TNO, in samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

### **NCO: Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs**

Deze microdatabestanden zijn door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) samengesteld voor het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO). Het NCO is geïnitieerd en wordt bekostigd door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). Voor deze bestanden zijn bestaande registerdata uit de sociaal-statistische bestanden (SSB) van het CBS en bestaande onderwijsregistraties van het Basisregister Onderwijs (BRON) van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) gecombineerd.

### **Patentaanvragen**

Deze statistiek betreft twee microdatabestanden waarin patentaanvragen bij het European Patent Office (EPO) en Agentschap NL (nu RVO.nl), divisie NL Octrooiencentrum (NLOC) in de periode 2008-2010 zijn gerelateerd aan ondernemingengroepen uit het ABR van het CBS. Een patent geeft de houder (individueel of instituut) een aantal rechten op het gebied van exclusiviteit met betrekking tot de uitvinding. De wettelijke bescherming houdt in dat de eigenaar van het patent het recht heeft anderen uit te sluiten voor productie, gebruik, (aanbieden voor) verkoop of het importeren van de gepatenteerde uitvinding.

Een patent toegekend door het EPO is geldig in elk van de landen die lid zijn van het EPO (38 leden in 2014), mits de aanvrager zijn rechten in een land heeft gevalideerd. Een patent

toegekend door het NLOC is alleen geldig in Nederland. Op basis van patentaanvragen kunnen aan innovatie gerelateerde indicatoren worden samengesteld. Sommige van de gegevens die wel uit patentregistraties te destilleren zijn, kunnen niet of moeilijk door andere indicatoren in kaart worden gebracht.

### **Polisadministratie**

De Polisadministratie bevat gegevens over banen en is gebaseerd op data uit de loonaangiften van de Belastingdienst. De loonaangiften bevatten gegevens over inkomstenverhoudingen (uit de loonadministratie) van werkgevers en andere inhoudingsplichtigen. Het doel van de Polisadministratie is inzicht te krijgen in arbeidscontracten en loon van werknemers. De Polisadministratie van het UWV bevat naast kenmerken van de baan eveneens enkele gegevens over het bedrijf, waaronder het bedrijfseenheid identificatienummer (BEID). Op basis daarvan is het mogelijk de persoon en diens baan te koppelen aan een bedrijf en, uiteindelijk, de prestaties van dat bedrijf.

### **Politiestatistiek - basisvoorziening handhaving (BVH)**

Deze component bevat vanaf 2010 een selectie uit de registraties van De Nationale Politie, de tien regionale eenheden en de Landelijke Eenheid via de landelijke bevragingapplicatie BVI. In de periode tussen juni 2008 en december 2009 zijn alle eenheden overgegaan op het systeem Basisvoorziening Handhaving (BVH), waaraan de gegevens voor GIDS en BVI worden onttrokken. Voor 2010 bevat de component gegevens geleverd via GIDS en waren de gegevens afkomstig uit de basisprocessensystemen BPS, Xpol en Genesys. Alle personen worden geregistreerd tegen wie een redelijk vermoeden van schuld van een misdrijf bestaat. Van alle personen is opgenomen hoe vaak en van welk misdrijf ze werden verdacht.

### **Privaat-Publieke Samenwerkingsverbanden (PPS) toeslag**

Met de PPS-toeslag beoogt het ministerie van EZK private financiële inleg voor privaat-publieke samenwerking (PPS) tussen bedrijven en onderzoeksorganisaties te stimuleren. De toeslag bestaat uit een opslag van 30 procent bovenop het bedrag dat een bedrijf aan R&D in een onderzoeksorganisatie bijdraagt. Het instrument wordt uitgevoerd door RVO.nl. Bedrijven en kennisinstellingen die aan deze samenwerkingsverbanden deelnemen, zijn bij RVO.nl geregistreerd. Deze microdatabestanden zijn zogeheten restrictiebestanden. Toestemming van het ministerie van EZK en RVO.nl zijn benodigd om analyses op deze bestanden uit te voeren.

### **Productiestatistieken (PS)**

De Productiestatistieken geven een beeld van de werkgelegenheid en het financiële reilen en zeilen van bedrijven. De PS bevatten onder meer gegevens over omzet, kosten en toegevoegde waarde. Van de volgende bedrijfstakken worden PS samengesteld: landbouw, winning van delfstoffen, industrie, productie en distributie van energie en water, bouwnijverheid, reparatie van consumentenartikelen, groothandel en detailhandel, horeca, vervoer, opslag en communicatie, zakelijke en persoonlijke dienstverlening. De doelpopulatie van de PS bestaat uit de in de verslagperiode economisch actieve bedrijven met de hoofdactiviteit in een van de bovengenoemde bedrijfstakken.

De PS zijn enquêtes onder circa tien procent van de bedrijven. De steekproef is relatief groter onder de grotere bedrijven. Voor de kleinste bedrijven worden gegevens op het totaalniveau van grootteklasse-sector combinaties bijgeschat. Koppeling van gegevens uit de PS aan unieke bedrijven zal daarom zeker voor die kleinere ondernemingen niet altijd resultaten opleveren. De PS worden integraal waargenomen onder bedrijven vanaf 100 werkzame personen en in de meeste SBI ook vanaf 20 of 50 werkzame personen. De respons bij grote bedrijven is hoog

(actief responsbeleid). Bij de kleinste bedrijven (meestal tot 10 personen) wordt er bij een aantal branches slechts eens in de drie jaar waargenomen. Daardoor kan het aantal waarnemingen van jaar tot jaar fluctueren.

### **Research Technological Development (RTD)**

De R&D-enquête vraagt bedrijven gedetailleerd naar hun R&D-inspanningen. Het gaat daarbij niet alleen om uitgaven aan en inkomsten uit R&D, maar ook het R&D-personeel en het aantal bedrijven dat bij R&D betrokken is, vallen hieronder. De industrie- en dienstensector is de belangrijkste doelpopulatie. De steekproef omvat ongeveer vierduizend bedrijven met 10 werkzame personen of meer. De grote ondernemingen (100 of meer werkzame personen) zijn, voor zover het R&D-uitgaven betreft, allemaal in de steekproef opgenomen. De R&D activiteiten van bedrijven met minder dan 10 werkzame personen zijn bijgeschat op basis van het WBSO-register. Uitkomsten uit de R&D-enquête en de bijschatting worden samengevoegd om uitspraak te doen over de R&D-activiteiten van alle bedrijfsgrootten samen.

### **Sociale samenhang en Welzijn**

Vaststellen van ontwikkelingen in sociale samenhang en welzijn. Bij sociale samenhang gaat het om de sociale, maatschappelijke en politieke participatie van de Nederlandse bevolking en om het vertrouwen in anderen en in instellingen. Bij welzijn gaat het om de tevredenheid met verschillende aspecten van de leefsituatie.

### **Statistiek Financiën van niet financiële ondernemingen (NFO)**

Het financiële reilen en zeilen wordt beschreven aan de hand van de balansen en resultatenrekeningen van in principe alle rechtspersoonlijkheid bezittende ondernemingsgroepen (Moedermaatschappij inclusief de bijbehorende groepsmaatschappijen) die in Nederland actief zijn in de niet-financiële sector. Gemakshalve wordt hier de term “onderneming” gebruikt; feitelijk correct is echter “ondernemingsgroep” zoals door het CBS gedefinieerd. Bestand per jaar beschikbaar over de periode 2000-2021.

### **Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB)**

Het Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden is een stelsel van registers en enquêtes, die op persoonsniveau kunnen worden gekoppeld. Per jaargang worden meer dan 50 verschillende registers gebruikt. Deze registers hebben betrekking op verschillende sociaaleconomische onderwerpen, zoals banen, uitkeringen, woningen en onderwijs.

De doelpopulatie van het SSB bestaat uit alle personen die in Nederland wonen, en personen die niet in Nederland wonen maar in Nederland werken of een uitkering dan wel pensioen vanuit Nederland ontvangen. Er staan in het SSB gegevens over banen, uitkeringen, personen, huishoudens en bedrijven.

### **Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO) en Research & Development Aftrek (RDA)**

Nederland kent sinds 1994 de WBSO als fiscale R&D-stimuleringsregeling voor bedrijven. Op basis van de WBSO kunnen bedrijven aanspraak maken op een aftrek (afdrachtvermindering) van de te betalen loonheffingen. Basis voor dit belastingvoordeel vormen de S&O-loonkosten van eigen personeel.

Tot 2012 was een belastingvoordeel op S&O-loonkosten (zelfstandigen: S&O-uren) via de WBSO de enige aftrekmogelijkheid voor een S&O-inspanning. In 2012 is een niet-looncomponent van S&O toegevoegd via een aparte regeling, de RDA. Dit betrof een aftrek binnen de vennootschapsbelasting voor bedrijven en voor zelfstandigen een aftrek binnen de

inkomstenbelasting. De aftrek was gebaseerd op een bedrag aan kosten en uitgaven (met uitzondering van loonkosten) die direct toerekenbaar zijn aan eigen verricht S&O-werk. Dit omvat materiële kosten en uitgaven aan nieuwe bedrijfsmiddelen. Ondernemers met gemiddeld minder dan 150 S&O-uren per maand konden binnen de RDA ook kiezen voor een forfait; een vastgesteld bedrag per S&O-uur.

In 2016 is de RDA samengevoegd met de WBSO. Sindsdien wordt binnen de WBSO ook een belastingvoordeel (afdrachtvermindering) verstrekt voor kosten en uitgaven ten behoeve van eigen S&O-werk. In de nieuwe WBSO-regeling geldt niet langer dat alleen ondernemingen met minder dan 150 S&O-uren gemiddeld per maand kunnen kiezen voor een forfaitair bedrag. In de nieuwe regeling hebben alle ondernemingen die optie, met daarbij een tweeschijvenregime. Voor bedrijven die gebruik hebben gemaakt van het forfait, zijn geen gegevens beschikbaar over de niet-looncomponent van de S&O-uitgaven. Die bedrijven hebben een voordeel genoten afhankelijk van het aantal S&O-uren en hebben in verband daarmee geen gegevens over S&O-kosten of -uitgaven buiten de opgegeven loonkosten.

Deze microdatabestanden zijn zogeheten restrictiebestanden. Toestemming van het ministerie van EZK en RVO.nl zijn benodigd om analyses op deze bestanden uit te voeren.

#### **Zelfstandigen Enquête Arbeid (ZEA)**

Het doel van de Zelfstandigen Enquête Arbeid (ZEA) is het in kaart brengen van informatie op het gebied van arbeidsomstandigheden, arbeidsongevallen, werktijden, ziekte, functioneren, inzetbaarheid en opleiding en ontwikkeling van zelfstandig ondernemers. De ZEA wordt uitgevoerd door het CBS en TNO, in samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

### **3.2 Links naar externe databronnen**

#### **Informatie over start-ups**

<https://finder.techleap.nl/dashboard>

#### **Informatie over de kwaliteit van scholen en bestuur**

<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2022/04/13/de-staat-van-het-onderwijs-2022>

#### **Het aantal positieve accreditatiebesluiten in het tertiair onderwijs**

[https://www.nvao.net/files/attachments/.6665/NVAO\\_Jaarverlag\\_2021.pdf](https://www.nvao.net/files/attachments/.6665/NVAO_Jaarverlag_2021.pdf)

#### **Tevredenheidsscores van studenten over het hoger onderwijs**

<https://www.studiekeuze123.nl/nse-studenten/resultaten-nse-2022>

#### **Informatie over hoe leraren en schoolleiders hun leer- en werkomgeving ervaren**

<https://www.oecd.org/education/talis/>

#### **Informatie over zelfstudie en informeel leren**

[https://roa.nl/sites/roa/files/roa\\_r\\_2022\\_1\\_analyse\\_llo\\_enquete.pdf](https://roa.nl/sites/roa/files/roa_r_2022_1_analyse_llo_enquete.pdf)

#### **Informatie over vaardigheden**

<https://piaanonderzoek.nl/>

<https://www.pisa-nederland.nl/>

#### **Informatie over beheersing van referentieniveaus basisvaardigheden**

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijsresultaten-primair-onderwijs/naar-een-nieuw-onderwijsresultatenmodel>